

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Αχαρνών 2, 101 76 Αθήνα, Τηλ. 210-2124331, Fax : 210-2124524

Αθήνα 20/1 /2017
 Αριθμ. Πρωτ.: 439

Προς:

Βουλή των Ελλήνων
 Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
 Τμήμα Ερωτήσεων και ΑΚΕ

ΘΕΜΑ: «Ασθένειες μελισσών»

ΣΧΕΤ: Η Ερώτηση 6168/7-6-2017

Απαντώντας στην παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσε ο Βουλευτής **κ. Ι. Λαγός**, σας πληροφορούμε τα εξής:

Όσον αφορά τις εισαγωγές μελισσών σημειώνεται ότι σύμφωνα με την ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία, επιτρέπεται η ενδοκοινοτική μετακίνηση καθώς και η εισαγωγή από τρίτες χώρες μελισσών μόνο των ειδών *Apis mellifera* και αγριομελισσών *Bombus spp.*

Για την ανάπτυξη του κλάδου της μελισσοκομίας το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων υλοποιεί το πρόγραμμα βελτίωσης της παραγωγής και εμπορίας των προϊόντων της μελισσοκομίας. Το εν λόγω πρόγραμμα περιλαμβάνει διάφορα μέτρα και επιμέρους δράσεις για την ανάπτυξη του κλάδου της μελισσοκομίας, μεταξύ των οποίων είναι και η υλοποίηση προγραμμάτων εφαρμοσμένης έρευνας στον τομέα της μελισσοκομίας και των μελισσοκομικών προϊόντων. Το πρόγραμμα υλοποιείται σε εφαρμογή του Καν. (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, του κατ' εξουσιοδότηση Καν. (ΕΕ) αριθ. 2015/1366 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του εκτελεστικού Καν. (ΕΕ) αριθ. 2015/1368 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και χρηματοδοτείται κατά 50% από Κοινοτικούς πόρους και κατά 50% από Εθνικούς πόρους.

Στο πλαίσιο υλοποίησης του εν λόγω προγράμματος για την τριετία 2014 – 2016 και συγκεκριμένα της δράσης εφαρμοσμένη έρευνα, χρηματοδοτήθηκαν οι παρακάτω φορείς με σκοπό την υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων που σχετίζονται με τη διαφύλαξη και αξιοποίηση του εγχώριου γενετικού υλικού των μελισσών:

- Το Ινστιτούτο Επιστήμης Ζωικής Παραγωγής του ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ με θέμα: «Διάσωση, βελτίωση και διατήρηση γενετικού υλικού ελληνικών πληθυσμών μελισσών – χάρτα μέλισσα – ο χαρακτηρισμός και ταυτοποίηση της Μακεδονικής, Κεκρότιας και Κρητικής μέλισσας μέσω φυσικής και τεχνητής γονιμοποίησης - η δημιουργία βάσης για το εθνικό πρόγραμμα διατήρησης και βελτίωσης ελληνικών πληθυσμών μελισσών» και προϋπολογισμό 28.020 € για το 2014, 15.950 € για το 2015 και 8.800 € για το 2016.
- Το εργαστήριο Μελισσοκομίας και Σηροτροφίας του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα «Διάσωση, βελτίωση και διατήρηση γενετικού υλικού ελληνικών πληθυσμών μελισσών – Κεκρότια φυλή» και προϋπολογισμό 7.035 € για το 2014, 12.650 € για το 2015 και 6.050 € για το 2016
- Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με θέμα: «Διάσωση, βελτίωση και διατήρηση γενετικού υλικού ελληνικών πληθυσμών μελισσών Μακεδονική φυλή» με προϋπολογισμό 15.000 € για το 2014, 8.800 € για το 2015 και 6.050 € για το 2016.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα τα οποία εξήχθησαν με την ολοκλήρωση των παραπάνω ερευνητικών προγραμμάτων για τον καθορισμό του γενετικού υλικού των μελισσών και τη γενετική βελτίωση των μελισσών της Ελλάδας, έχουν εντοπιστεί αμιγείς πληθυσμοί Μακεδονικής και Κεκρότιας μέλισσας. Επιπλέον, σημειώνεται ότι το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών μετά από την τριετή χρηματοδότηση από το πρόγραμμα

αυτό έχει βρει και έχει δημιουργήσει μελισσοκομείο με την Κεκρόπια φυλή, την οποία προς το παρόν διατηρεί σε απομονωμένο νησί.

Κατά το σχεδιασμό για την υλοποίηση του ελληνικού μελισσοκομικού προγράμματος για την τριετία 2017 – 2019 έχει προταθεί η συνέχιση υλοποίησης των παραπάνω ερευνητικών προγραμμάτων για την προστασία και αξιοποίηση βελτιωμένου γενετικού υλικού, ενώ εξετάζεται η δυνατότητα ίδρυσης ενός κέντρου για κάθε ελληνικό πληθυσμό σε περιοχή που εντοπίζεται για την περαιτέρω μελέτη ορισμένων χαρακτηριστικών όπως είναι η παραγωγικότητα, η ανθεκτικότητα σε εχθρούς και ασθένειες, με μακροπρόθεσμο στόχο το βελτιωμένο υλικό να αναπαράγεται και να διανέμεται στους μελισσοκόμους.

Όσον αφορά τις επιπτώσεις από την εμφάνιση ασθενειών στον πληθυσμό των μελισσών σημειώνονται τα ακόλουθα :

Τόσο οι μέλισσες όσο και ο γόνος τους μπορούν να προσβληθούν από πληθώρα βιολογικών παραγόντων (βακτήρια, ιοί, μύκητες, ακάρια, κ.λπ.), που διαταράσσουν την εύρυθμη λειτουργία και την παραγωγική ικανότητα μιας αποικίας μελισσών οδηγώντας ακόμα και στην απώλεια της, ειδικά όταν συνυπάρχουν και άλλοι αιτιολογικοί παράγοντες (διαχειριστικά λάθη, περιβαλλοντικά αίτια, κ.λπ.). Ωστόσο, εξαιτίας των κλιματολογικών αλλαγών και του διεθνούς εμπορίου, τα τελευταία χρόνια διαπιστώνεται στην Ευρώπη η ολοένα αυξανόμενη εμφάνιση εξωτικών ασθενειών των ζώων, συμπεριλαμβανομένων των μελισσών, που μέχρι πρότινος ήταν άγνωστες στο συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα για τις μέλισσες είναι η προ διετίας εντοπισμένη εμφάνιση του μικρού σκαθαριού της κυψέλης (*Aethina Tumida*) στη νότια Ιταλία.

Η ανάγκη έγκαιρης ανίχνευσης των εξωτικών ασθενειών και διερεύνησης των απωλειών των αποικιών των μελισσών, σε συνδυασμό με την έλλειψη συγκρίσιμων δεδομένων για τον επιπολασμό των ενδημικών νοσημάτων στην Ευρώπη, συντέλεσαν στη διεξαγωγή και συγχρηματοδότηση από την Ε.Ε. ενός πιλοτικού προγράμματος (2012-2014) ενεργητικής επιτήρησης με τυποποιημένο και εναρμονισμένο πρωτόκολλο διαδικασιών, κοινούς επιδημιολογικές δείκτες και κοινούς ορισμούς για όλες τις χώρες που θα το εφαρμόζαν σε εθελοντική βάση. Η χώρα μας, με πρωτοβουλία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (αρμόδια η Διεύθυνση Κτηνοτροφικών Υποδομών & Μεταποίησης Ζωικών Προϊόντων), συμμετείχε στο παραπάνω πανευρωπαϊκό πρόγραμμα.

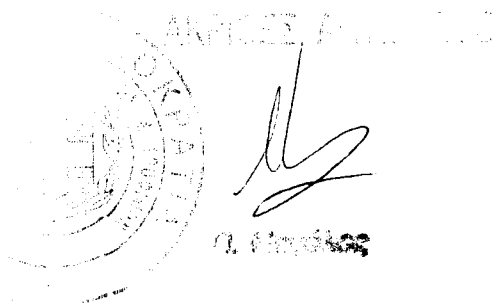
Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που προέκυψαν, στην Ελλάδα παρατηρήθηκαν εκ των χαμηλότερων ποσοστών απωλειών των αποικιών των μελισσών, εύρημα που επιβεβαίωσε αντίστοιχες παλαιότερες εκτιμήσεις και που εξακολουθεί μέχρι σήμερα να ισχύει. Επιπλέον, τα αποτελέσματα αναφορικά με τον επιπολασμό των σημαντικότερων νοσημάτων, συμπεριλαμβανομένης της νοζεμίας, επιβεβαίωσαν την εικόνα που έχει σχηματίσει το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) όλα αυτά τα χρόνια ως απόρροια της ασκούμενης από τις κτηνιατρικές αρχές εποπτείας σε θέματα υγείας των μελισσών, δηλαδή ότι το σημαντικότερο πρόβλημα στην Ελλάδα, όπως και στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες, εξακολουθεί να είναι η παρασίτωση από το άκαρι βαρρόα, που έχει τόσο άμεσες όσο και έμμεσες επιπτώσεις στην υγεία και την επιβίωση των μελισσών.

Σε ό,τι έχει να κάνει ειδικότερα με την νοζεμίαση, η ασθένεια προκαλείται από μικροσπορίδια του γένους *Nosema* sp. και πιο συγκεκριμένα από τα είδη *Nosema apis* και *Nosema ceranae*. Το πρώτο είδος ήταν γνωστό δεκαετίες πριν ότι προσβάλλει την ευρωπαϊκή μέλισσα, ενώ το δεύτερο, που προέρχεται από την ασιατική μέλισσα, εμφανίστηκε στην Ελλάδα και σ' όλη την Ευρώπη το έτος 2006. Πρόκειται αναμφίβολα για επικίνδυνη ασθένεια, αλλά μπορεί να ελεγχθεί με τους κατάλληλους χειρισμούς και επεμβάσεις από πλευράς μελισσοκόμων, οι οποίοι οφείλουν να εφαρμόζουν τα αναγκαία μέτρα υγιεινής και προστασίας των μελισσιών, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν εγκεκριμένα φαρμακευτικά σκευάσματα για την αντιμετώπισή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επισημαίνεται πως για τη στήριξη και την προστασία της ελληνικής μελισσοκομίας από τις απώλειες που προκαλεί η νοζεμίαση, το εν λόγω νόσημα έχει συμπεριληφθεί στα νοσήματα που αποζημιώνει ο ΕΛΓΑ.

Γενικότερα, αναφέρεται ότι οι επιπτώσεις των ασθενειών στη μελισσοκομία, ανεξαρτήτως αν είναι εξωτικές ή μη, εξαρτώνται, αφενός από τους χειρισμούς και τα μέτρα που εφαρμόζει ο παραγωγός προκειμένου να προστατεύει τα μέλισσα του και, αφετέρου, από τις απαιτούμενες δράσεις υπηρεσιακών και επιστημονικών φορέων στο πλαίσιο της διερεύνησης, της επιτήρησης, της πρόληψης, των περιοριστικών μέτρων ελέγχου, της ενημέρωσης, της εκπαίδευσης και της έρευνας. Επομένως, ακόμα και αν η έλευση ενός εξωτικού νοσήματος δεν μπορεί να αποτραπεί, όπως συνέβη στο παρελθόν με τη βαρροϊκή ακαρίαση, οι όποιες αρνητικές επιπτώσεις αποκλειστικά μιας ασθένειας δε συνεπάγονται και την καταστροφή της μελισσοκομίας.

Σε κάθε περίπτωση πρέπει να σημειωθεί πως στην παρούσα φάση η προσβολή από το μικρό σκαθάρι της κυψέλης (*Aethina Tumida*) θεωρείται ο μεγαλύτερος «εξωτικός» κίνδυνος για την ελληνική και ευρωπαϊκή μελισσοκομία. Έχοντας αυτό υπόψη, το ΥΠΙΑΑΤ (αρμόδια η Διεύθυνση Υγείας των Ζώων) το αμέσως προσεχές διάστημα προτίθεται να καταρτίσει πρόγραμμα στοχευμένης επιτήρησης και έγκαιρης ανίχνευσης, ενώ έχει ήδη δημοσιοποιήσει σχετικό φυλλάδιο για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των μελισσοκόμων.

Τέλος σημειώνεται ότι, ο μελισσοκόμος μπορεί να βοηθήσει τα μελίσσια του κάνοντας έγκαιρη διάγνωση της προσβολής. Σε επίπεδο μελισσοκομείου, η έγκαιρη διάγνωση δίνει το χρόνο στο παραγωγό να πάρει όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα, ώστε η πάθηση να μην προλάβει να εξελιχτεί και να του μειώσει την παραγωγή αδυνατίζοντας και τελικά καταστρέφοντας τα μελίσσια του. Επίσης οι ζημιές από τις ασθένειες και τους εχθρούς αποφεύγονται όταν ο μελισσοκόμος κάνει τους σωστούς χειρισμούς.

Ο ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Ι. Λαγός

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Βουλευτή κ. Ι. Λαγό